

Voorstel D&H

(college van dijkgraaf en hoogheemraden)

Registratienummer
26.0990877

Afdeling
Watersystemen

Datum vergadering D&H
1 september 2026

Doorkiesnummer
072 582 7247

Agendapunt

Portefeuillehouder
J.N.J.J. Beemsterboer

Onderwerp

Ondertekening van het Convenant Toekomstbestendige Gewasbescherming

Voorstel

In te stemmen met het ondertekenen van het Convenant Toekomstbestendige Gewasbescherming op hoofdlijnen door de Unie van Waterschappen

Kern van de zaak

Op 14 juli 2026 heeft de Unie van Waterschappen het Convenant Toekomstbestendig Gewasbescherming (hierna genoemd convenant) op hoofdlijnen ondertekend, onder voorbehoud van instemming door de leden. In de afgelopen periode hebben sectorpartijen, overheden en maatschappelijke organisaties met elkaar gesproken over de opgaven en uitdagingen rondom het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. Deze gesprekken hebben geleid tot een convenant op hoofdlijnen.

Hoewel het convenant nog geen volledig uitgewerkte afspraken bevat, biedt het richting voor de vervolgfase, waarin concrete maatregelen en verplichtingen nader worden uitgewerkt. De waterschappen wordt gevraagd in te stemmen met dit convenant op hoofdlijnen.

Het verzoek is om het convenant in het dagelijks bestuur te bespreken en uiterlijk 1 september 2026 kenbaar te maken of met het convenant kan worden ingestemd. Daarbij geldt dat pas sprake is van definitieve gebondenheid aan concrete afspraken nadat het volledige convenant, inclusief de deelconvenanten, is ondertekend.

Doel van het convenant

In het regeerakkoord heeft het kabinet afgesproken om samen met medeoverheden, sectorpartijen en maatschappelijke organisaties een convenant gewasbeschermingsmiddelen op te stellen. Het convenant heeft als doel afspraken te maken die leiden tot een vermindering van de emissies van gewasbeschermingsmiddelen.

Voor de waterschappen is hierbij vooral het effect op de waterkwaliteit van belang. Het terugdringen van normoverschrijdingen door gewasbeschermingsmiddelen is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van de waterkwaliteitsdoelstellingen

Datum
17 juli 2026

Resultaat vanuit het perspectief van De Unie van Waterschappen

De Unie van Waterschappen staat positief tegenover het convenant, omdat de betrokken partijen op constructieve wijze samenwerken aan de uitdagingen rondom gewasbeschermingsmiddelen. De Unie beschouwt het convenant als een belangrijke stap naar een betere waterkwaliteit, mede doordat afspraken zijn opgenomen om uiterlijk in 2027 maatregelen te treffen tegen overschrijdingen van de KRW-normen.

Hoewel de afspraken nog grotendeels op hoofdlijnen zijn geformuleerd en nadere uitwerking in deelconvenanten noodzakelijk is, biedt het convenant volgens de Unie voldoende richting voor het vervolgproces. Belangrijke aandachtspunten van de waterschappen, waaronder een duidelijk tijdpad voor de Kaderrichtlijn Water (KRW), een versnelde aanpak van PFAS in gewasbeschermingsmiddelen en een sterkere koppeling tussen gebruiksgegevens en waterkwaliteitsgegevens, zijn naar het oordeel van de Unie voldoende in het convenant verwerkt.

Daarnaast is van belang dat ondertekening van het convenant op hoofdlijnen de waterschappen nog niet bindt aan de uiteindelijke afspraken. Van bindende afspraken is pas sprake nadat het volledige convenant, inclusief de deelconvenanten, ter instemming is voorgelegd en is ondertekend. De verdere uitwerking van het convenant wordt na de zomer voortgezet en eind 2026 afgerond.

De volgende partijen hebben het convenant op 14 juli 2026 ondertekend:

- Staatssecretaris van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur (LVVN), namens het Rijk;
- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG);
- Unie van Waterschappen;
- Land- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO Nederland);
- Nederlands Agrarisch Jongeren Kontakt (NAJK);
- Brancheorganisatie Akkerbouw (BO Akkerbouw);
- Stichting Greenports Nederland;
- Centraal Bureau Levensmiddelenhandel (CBL).

Het Interprovinciaal Overleg (IPO) legt het convenant met een positief advies voor aan zijn leden. Het IPO zal op 10 september 2026 een definitief besluit nemen over de ondertekening van het convenant.

Natuur & Milieu en LandschappenNL hebben aangegeven het voorliggende convenant niet te ondertekenen. Beide organisaties hebben wel uitgesproken betrokken te willen blijven bij het vervolgproces. Zij zijn van mening dat de huidige afspraken over de bescherming van gezondheid, natuur en milieu nog onvoldoende concreet zijn en een te vrijblijvend karakter hebben.

Appreciatie van het convenant

- HHNK heeft ambtelijk deelgenomen aan de inzet van Unie van waterschappen in de totstandkoming van het convenant;
- Op inhoud ligt er een hoofdlijnenconvenant waarin belangrijke punten voor de waterschappen zijn opgenomen, waaronder:
 - Een duidelijke visie op het wegnemen van KRW-normoverschrijdende stoffen;
 - Een aanpak voor de doelstelling 'nagenoeg nul emissies in 2030' vanuit de Toekomstvisie Gewasbescherming;
 - PFAS in gewasbeschermingsmiddelen krijgt een nadere uitwerking in een van de deelconvenanten;
 - De verbeterde bescherming van drinkwaterbronnen;
 - De opzet van een systeem van registratie van gebruiksgegevens
 - Versterking van de toezichtfunctie
 - Een aanpak rondom Natura2000 gebieden
- Voor de waterschappen is het belangrijk dat het toelatingsbeleid voor gewasbeschermingsmiddelen beter wordt afgestemd op de KRW. Momenteel kunnen middelen

volgens de toelatingsregels worden gebruikt, terwijl dit toch leidt tot overschrijding van KRW-normen. Het waterschap kan hier vervolgens niet op handhaven. Het is niet gelukt om in het convenant afspraken te maken over de herziening van het toelatingsbeleid. De Unie van Waterschappen heeft in juni zonder resultaat middels een brief minister Erkens van LVVN hierop aangesproken. De waterschappen zullen zich dus vooralsnog buiten het convenant om hard moeten maken om deze discrepantie te corrigeren.

- De teksten over eventuele afwenteling van taken naar regionale overheden zijn goed verwoord. In de teksten staat *"Indien de uitwerking van dit convenant op hoofdlijnen in deelconvenanten leidt tot een wijziging of uitbreiding van de uitoefening van taken of activiteiten door decentrale overheden, treden decentrale overheden en het Rijk met elkaar in overleg over de financiële gevolgen van deze wijziging of uitbreiding van taken voor de provincies, waterschappen of gemeenten"*.
- In het convenant wordt veelal gewezen naar gebiedsprocessen om maatregelen af te spreken, onder regie van het Rijk, bijvoorbeeld via DAW. Onduidelijk is wat hier concreet mee wordt bedoeld en welke inzet hier van waterschappen bij nodig is. Wel is er ruimte om hier nog nadere afspraken over te maken.
- Ook wordt een plan voor gebiedsgerichte sturing op emissies benoemd. Dit kan betekenen dat de monitoringsinspanning voor waterschappen sterk toe zal nemen. Ook dit punt vraagt om goede afspraken over regie en financiering.
- Het convenant bevat nog geen afspraken over de import van buitenlandse producten die gewasbeschermingsmiddelen bevatten die in Nederland verboden zijn, bijvoorbeeld vanwege risico's voor de volksgezondheid. Deze stoffen worden wel aangetroffen in rioolwater en influent, vermoedelijk door verwerking, verpakking en gebruik van deze producten in Nederland.

Strategie en beleid

De totstandkoming en de uiteindelijke vaststelling van het geheel aan deelconvenanten verduidelijkt de rol en verantwoordelijkheid van de waterschappen in het maatschappelijke verantwoordelijkheidsspectrum rond gewasbeschermingsmiddelen. Hiermee versterken de waterschappen de eigen doorzettingskracht om te werken aan de waterkwaliteitsdoelen en het beschermen van kwetsbare gebieden.

Gerelateerde bestuursbesluiten

15/12/2021 (CHI) Maatregelenpakket Kaderrichtlijn Water/Gezond Water 2022-2027 (21.0938905)
17/10/2024 (CHI) KRW Impulsprogramma 2024-2027 (24.0976053)

Kansen en risico's

Kansen:

Zie onder Strategie en Beleid

Risico's

- Het huidige convenant op hoofdlijn is een eerste veilige stap om te komen tot een geheel van geformaliseerde deelconvenanten. De ervaring leert dat in het gewasbeschermingsdossier vele belangen samenkomen en botsen en dat dat tot uitdrukking komt in de uiteindelijke formalisatie van afspraken. Wel is er een groeiend maatschappelijk besef dat het huidige gebruik van gewasbeschermingsmiddelen niet langer houdbaar is en dat er meer nodig is overschrijdingen in ons milieu uit te bannen.
- Afspraken op papier zijn vaak makkelijker gemaakt dan uiteindelijk de uitvoering daarvan. Als voorbeeld zal in de deelconvenanten worden ingezet op gebiedsprocessen en het komen tot maatregelenpakketten per gebied eind 2027. De vraag is wat voor maatregelenpakket dit gaat betreffen als het toch primair gaat over maatregelen in de bedrijfsvoering van een ondernemer. De ervaring leert dat dit weerbarstige trajecten zijn die veel tijd, geld en om de juiste schaarse

Datum
17 juli 2026

competenties van medewerkers vragen. Het massaal hierop willen inzetten lijkt aan de voorkant een utopie.

- De herziening van het toelatingsbeleid Gewasbeschermingsmiddelen wordt vooralsnog buiten het convenant gehouden door het ministerie van LNV.

Risico's indien u instemt met dit voorstel:

- In deze fase zijn er nog geen risico's indien u instemt met dit voorstel, omdat de echte concretisering van afspraken plaatsvindt in de deelconvenanten en waarover nog besluitvorming zal plaatsvinden.

Risico's indien u niet instemt met dit voorstel:

- De Unie van Waterschappen heeft op 14 juli getekend onder de voorwaarde dat alle 21 waterschappen instemmen met de ondertekening. Het niet instemmen met dit voorstel betekent dat de Unie van Waterschappen de ondertekening zal moeten terugtrekken. Het is nog moeilijk te duiden wat dit betekent voor de ondermijning van de positie van de waterschappen in de vervolgstappen.

Financiële consequenties

Niet

Personele consequenties

Voor de uitwerking van de deelconvenanten zal naar verwachting een beroep worden gedaan op medewerkers van de waterschappen. Gezien het belang van HHNK bij een zorgvuldige en werkbare uitwerking van de afspraken, wordt voorgesteld positief te reageren op verzoeken om deel te nemen aan de verdere uitwerking van de convenanten. Hoewel dit op korte termijn naar verwachting zal leiden tot een herprioritering van werkzaamheden, draagt actieve deelname bij aan beter uitvoerbare afspraken en effectievere werkwijzen op de langere termijn. De afweging of inzet ten behoeve van uitwerking van deelconvenanten de voorkeur heeft boven al geplande werkzaamheden zal voorgelegd worden aan het dagelijks bestuur.

Participatieaspecten

Vooralsnog niet

Publieksvoorzieningen

Vooralsnog niet

Communicatieaspecten

Vooralsnog niet

Overige consequenties en vervolg

- Na de zomer starten de onderhandelingen over de deelconvenanten. Het streven is deze uiterlijk eind 2026 vast te stellen.
- Het definitieve convenant, bestaande uit het hoofdlijnenconvenant en de bijbehorende deelconvenanten, wordt na ondertekening gepubliceerd in de Staatscourant en treedt daarna in werking.
- De deelconvenanten die van belang zijn voor HHNK worden, zodra deze beschikbaar zijn, opnieuw ter instemming aan D&H voorgelegd.
- Het risico is groot dat het bovengenoemde traject meer tijd zal vergen. Dit kan tot gevolg hebben dat de eventuele implementatie in de Waterschapsverordening op zijn vroegst pas in 2028 kan plaatsvinden. Wij zullen dit risico onder de aandacht brengen bij de Unie van Waterschappen

Registratienummer
26.0990877

Pagina
5 van 5

Datum
17 juli 2026

Bijlage

1. Ondertekeningdocument Convenant Toekomstbestendige Gewasbeschermingsmiddelen (26.0990878)